

ANNA BALLBONA

@Aballbona
Periodista i escriptora

**Viatge d'hivern,
d'Elfriede
Jelinek, et
posa en un lloc
incòmode**

JELINEK I EL MIRALL EXTREM

Ara hi ha una moda de les exposicions immersives. Sigui el tema que sigui, posa-hi aquest adjectiu i ja semblarà que subministres una experiència sensitiva única, com mai l'havies vist. A la tardor vaig visitar una exposició immersiva de Patti Smith al Centre Pompidou de París, portada per la fal·lera de la llegenda i la seva exploració d'uns quants poetes al·lucinats o al·lucinògens que es troben entre les meves dèries. La mostra s'inspirava en l'obra i els viatges cap a llocs recòndits de Rimbaud, Artaud i Daumal, barrejava objectes, vídeo i so i era un encàrrec del Pompidou resolt de bracet amb el músic i artista sonor francès Stephan Crasneanski. Encara he de decidir si em van aixecar la camisa o si vaig treure alguna revelació d'"Evidence", que és com es deia. Deambulava per la sala amb auriculars, de primer sense saber on mirar, després concentrant-me en els mantres i les entonacions de Patti Smith, ara trobava alguna insinuació en l'exotisme dels rostres, ara dubtava si em podia asseure en un d'aquells objectes, i ara m'ajaçava a terra... Ull, que entra un agent de seguretat. Falsa alarma, no diu res a ningú. Anoto en una llibreta: una dona en el desert i un rostre indi que fita la càmera, sembla la mort, i escenes de carrer fosc. Alguna cosa potser sí que m'ha arribat, després de tres projeccions. He de tornar a Artaud, això també.

L'adjectiu *immersiu* em va tornar al cap en veure *Viatge d'hivern*, a la Sala Beckett, una adaptació de l'obra d'Elfriede Jelinek, la novel·lista i dramaturga austríaca, Premi Nobel de Literatura 2004. Em va venir

al cap per bé. Perquè l'obra dirigida per Magda Puyo, amb Laia Alberch, Pepo Blasco, Rosa Cadafalch i Encarni Sánchez en el repartiment, a més de Clara Peya component, tocant i fonent-se en el conjunt, feia la impressió de posar-te dins un lloc incòmode. La literatura de per si extrema de Jelinek, que tant va al tall més íntim com a l'esquerda abismal (com si es pogués separar, ens recorda l'autoral!), troba en escena una translació impactant. El rierol d'escuma sobre l'escenari, que enllefina els moviments, els relats i les cançons dels actors, contribueix a la duresa i la violència que s'instal·len a l'atmosfera. Són la instal·lació. També hi ha una mala bava glaçasomriures i una compassió cap al desconcert dels personatges. El seu i el nostre.

El ritme de les paraules, una cadència com un martell —vaig adquirir la traducció de Marc Villanueva, publicada per la Biblioteca de la Beckett— i reflexions implacables fan que "sentis" aquell isolament, la intempèrie, la memòria sense amarres, l'absurd de les xarxes d'Internet —que són el contrari de cap xarxa de salvament— i l'absurd de l'opinió pública imperant, onades que s'assenten com tòtems totalitaris... "La xarxa dona sense parar, ens llança pilota rere pilota, com una màquina de ping-pong [...] i ara vius una infantesa eterna a través de la xarxa, a la xarxa hi pots néixer tants cops com vulguis, i rebre totes les persones que vulguis i fins i tot retornar-ne algunes". Aquesta angúnia passa per l'espectacle sense que calgui posar-li adjectius oportunistes. *Viatge d'hivern* va obrir temporada a la Beckett i, per tornar-la a veure, caldrà segurament anar a Madrid a la tardor. Coses que també passen.